

СТАНОВИЩЕ

от проф. Ваня Матанова, д.пс.н.

на дисертационния труд на **Николай Бонев** на тема:

„Репрезентации на привързаността и образ за собственото тяло“

с научен ръководител: Проф. Ваня Матанова, д.пс.н.

Значимостта и актуалността на темата на представения дисертационен труд на Николай Бонев е безспорна. Доказателство за това е, че теоретични разработки и емпирични данни по разглежданата проблематика почти липсват. Това прави разработването на темата доста трудно, но едновременно с това предоставя пространство на Николай Бонев да е първопроходец и да остави следа в специализираната литература.

В структурно отношение дисертационния труд е представен на 216 страници, разделен на въведение, четири глави, заключение, библиография от 238 източника, релевантни на разглежданата тема.

Теорията на привързаността е представена през призмата на развитийната и социалната перспектива. С много разбиране и усет са представени теориите на Дж. Боулби, М. Ейнсуърт, М. Мейн, Каплан, Букхайм и др. Особено впечатление прави умението на Бонев по безупречен начин да дискутира тези теории и да се фокусира върху това, което ще формира теоретичната рамка на емпиричното му проучване. Анализирани са съзнаваните и несъзнавани елементи на интерперсоналните очаквания, формиращи чувството за стабилност, устойчивост и защитеност в детството и в зрелия живот. Опирайки се на теорията на обектните отношения Бонев прави задълбочен анализ на защитното изключване, деактивирането, когнитивното изключване и потискане, като резултат от неразрешена емоционална дисрегулация и особености на обгрижващата система.

Главата, посветена на „Образ на собственото тяло – развитие и нарушения“ представя изчерпателен преглед на конструкта „образ за тялото“. Анализирани са идеите на З. Фройд, М. Клайн, Ж. Лакан, Фр. Долто и др.

Тялото е представено като контейнер на емоции, субект на нарцистична инвестиция и в такъв смисъл телесната идентичност е свързана с биологични предиспозиции, психични феномени, социални и културни измерения. Тази идентичност се определя от Бонев като мултидименсионален феномен, при което тялото може да бъде използвано за изразяване на онова, което не може да бъде репрезентирано.

Едно от най-ценните неща на тази дисертация е осъщественото намерение да се открие и изследва връзката между привързаността и образа на собственото тяло. От множеството обсъждани теории и идеи, методично и логично, Бонев извежда тази връзка и я материализира в издигнатите хипотези. Отличните теоретични знания и практически умения му позволяват да оформи диагностична батерия, с помощта на която да е възможно потвърждаването или отхвърлянето на издигнатите хипотези. Организацията на емпиричното изследване показва отлично планиране и изпълнение, даващо богат емпиричен материал, който е анализиран качествено, което позволява на докторанта да достигне до важни за теорията и клиничната практика изводи. Изводите от емпиричното изследване с много голямо умения са преформулирани като препоръки за практиката. Намаляването на дисфункционалните инвестиции в тялото, довежда до преживяването на субективно благополучие и повишаване на качеството на живот. Степента на гъвкавост на образа на тялото спомага за идентификацията на тези, които са в риск от развитието на разстройства на хранителното поведение. Представеното емпирично изследване е първото не само в българската клинична практика, което разглежда привързаността като развитиен конструкт и нарушенията в нагласите към телесния аз. Получените емпирични данни дават основание да се твърди, че телесният образ разграничава дезорганизираните от сигурните, избягващите и свръхангажираните.

Нарушенията в структурирането на привързаността са свързани с нарушенията в образа за собственото тяло, като значими са взаимозависимостите между дезорганизацията на привързаността и нарушения в конструкта „образ за тялото“. Дезорганизираните хора са по-тревожни и по-склонни да проблематизират тялото си. Тези, които по-активно инвестират във

външния си вид и са чувствителни към физически симптоми е по-вероятно да са имали обгрижвачи, които не са им дали достатъчно сигурност.

В този смисъл, според Бонев, липсата на чувствителност, спонтанност, отзивчивост и удоволствие във отношенията на привързаност води по-изразена инвестиция в телесния Аз. Тези елементи стоят в основата на развитието на ментализацията- афективното отразяване, което чрез паметова следа формира психична репрезентация на емоцията, съответна на телесното преживяване. Когато такава репрезентация липсва, афектът от преживяното не може да бъде десоматизиран и се разтоварва чрез тялото, което нарушава връзката ум-тяло.

С изключителна прецизност и критичност дисертантът коментира ограниченията на представеното изследване и очертава възможностите за бъдещи изследвания.

По темата на дисертационния труд Бонев има 7 публикации в престижни издания или представени на различни научни форуми. Авторефератът отразява съдържателно дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Представеният дисертационен труд на Николай Бонев на тема „Репрезентации на привързаността и образ за собственото тяло“ е върху актуална и дисертабилна тема, неразработена в специализираната литература. Теоретичната рамка по убедителен начин показва отличната подготовка на дисертанта и дава стабилна основа за планирането и осъществяването на емпиричното изследване. Получените данни са прецизно анализирани и дават основание за формулираните на значими за клиничната практика изводи. Това ми дава основание с пълна убеденост да препоръчам на Уважаемото Научно Жури да присъди на Николай Бонев образователната и научна степен ДОКТОР по Психология-Клинична психология.

4.12.2018г.

Подпис:.....

/проф. д.пс.н.Ваня Матанова/